

РЕШЕНИЕ

№ 6341

гр. София, 23.10.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. IV-A СЪСТАВ, в публично заседание на десети февруари през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Стела Кацарова

Членове: Йоана М. Генжова
Мария В. Атанасова

при участието на секретаря Мария Б. Тошева
като разгледа докладваното от Йоана М. Генжова Въззивно гражданско дело
№ 20241100501548 по описа за 2024 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

Производството по делото е образувано по въззивна жалба от ищцата Ц. Б. Г., чрез пълномощника адв. В. В., срещу решение №19473/26.11.2023г., постановено по гр.д. №33611/2023г. по описа на СРС, 28 състав, с което е отхвърлен предявеният от жалбоподателката иск с правно основание чл.45, ал.1 от ЗЗД във вр. с чл.52 от ЗЗД и чл.32, ал.1 от КРБ за осъждане на П. П. В. да плати на Ц. Б. Г. сумата от 5001 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди – страдания, нанесени от публикувано на 01.02.2023г. в социалната мрежа „Фейсбук“ изказване със следното съдържание „Достатъчно е да погледнеш само десетина минути някой нахален и неумен богаташ като Х., за да разбереш защо е трябвало да има Народен съд“, като е осъдена ищцата да заплати на ответника направените по делото разноски.

В жалбата се излагат оплаквания, че решението е неправилно и необосновано, и е направено искане да бъде отменено и да бъде постановено решение, с което предявеният иск да бъде уважен изцяло. Поддържа се, че изказването на ответника не представлява изказване на мнение, както и, че същото не може да се приеме като част от дебата по обсъждането на Народния

съд. Счита, че неправилно първоинстанционният съд е приел, че въззивницата е имала качеството на жертва на комунистическия режим, но не и на Народния съд. Била налице необоснована политическа репресия, осъществена от един режим, обявен за престъпен, на база етнос, раса, идеологически съображения, образование или материално положение. Възхвалата на Народния съд всъщност представлявала възхвала на комунистическия режим, който е обявен за престъпен със закон, и за който бил налице консенсус в обществото, че е погазвал грубо основни човешки права. Нямало самостоятелно качество жертва на Народен съд, а жертва на комунистическия режим. Нямало значение дали се възхвалява комунистическия режим или едно от най-мракобесните му проявления – Народния съд. Възхвалата на второто представлявала възхвала и на първото, като това поведение засягало неограничен кръг лица, сред които и ищцата. В настоящото производство не било направено искане към съда да дава морална оЦ. на изказването на ответника, нито да присъди обезщетение на всички жертви на режима. С изказванията си ответникът системно поругавал паметта на хилядите жертви на режима и техните семейства, като това се правело целенасочено и тенденциозно и било прикривано под свободата на изказване. Поради изложеното моли решението да бъде отменено и предявеният иск да бъде уважен изцяло.

Подаден е писмен отговор от насрещната страна П. П. В., чрез пълномощника адв. П. С., с който жалбата се оспорва и се прави искане за потвърждаване на обжалваното решение. Поддържа се, че поведението на ответника не е противоправно, тъй като изказването му било израз на упражняване на конституционно защитеното право по чл.39, ал.1 от КРБ за изразяване на мнение и свободното му разпространение чрез слово. Не се установявало текстът на процесната публикация да се отнася конкретно до ищцата, нито до нейното семейство, нито до събирателен образ на жертви на комунистическия режим или друг неопределен кръг от субекти, характеризиращи се като жертви. Авторът изразявал мнение от категорията на оценъчните съждения и като такова, същото не подлежало на проверка за вярност. Тестът не съдържал обиди или клевети, а излагал разбиране за настъпването на определено историческо събитие в контекста на времето си, в светлината на критиката на автора срещу събирателен образ от настоящата действителност. Изказването не засягало конкретно ищцата или друго лице, възприемащо се като жертва на комунистическия режим в България. Счита, че

изказването му било насочено към обществено значим дебат, поради което било необходимо. Процесната публикация не засягала в действителност жетвите на комунистическия режим, а събирателния образ на забогателия в настоящата действителност на държавата човек, който демонстрира арогантно поведение. Темата за поведението на сочения събирателен образ била обществено значима, често коментирана и също толкова болезнена за днешната действителност, колкото и темата за създаването и последиците от Народния съд. Изказването било опит за наслагване на събития от различни исторически периоди на една плоскост. Ответникът поддържа, че винаги е отправял критика към управлението и лицата, които открито или прикрито са опорочавали с действията и бездействията си упражняването на човешките права и свободи, за което бил обект на санкции. Не се установило поведението на ответника да е станало причина за понасяне на неимуществени вреди от ищцата. Неправилно и в противоречие със съдебната практика първоинстанционният съд приел, че обидата може да бъде насочена към неограничен кръг от субекти, които са се почувствали засегнати, с което кръгът на пострадалите бил недопустимо и опасно разширен. Не било установено процесното изказване да е било насочено към жертвите на комунистическия режим, нито да възхвалява или одобрява същия, поради което била налице липса на причинно-следствена връзка между търпените вреди и поведението на ответника, както приел и първоинстанционният съд.

Съдът, като обсъди доводите на страните относно атакувания съдебен акт и събраните по делото доказателства, достигна до следните фактически и правни изводи:

Жалбата е подадена в срок, от легитимирана страна, срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, и е процесуално допустима, а разгледана по същество е неоснователна.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата с изключение на случаите, когато следва да приложи императивна материалноправна норма, както и когато следи служебно за интереса на някоя от страните – т. 1 от ТР № 1/09.12.2013 г. по тълк. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС.

Постановеното решение е валидно и допустимо.

Софийски районен съд е сезиран с предявен от Ц. Б. Г. срещу П. П. В. осъдителен иск с правно основание чл.45 от ЗЗД за обезщетяване на неимуществени вреди от непозволено увреждане вследствие на изявление на ответника в социалната мрежа „Фейсбук“ със следното съдържание „Достатъчно е да погледнеш само десетина минути някой нахален и неумен богаташ като Х., за да разбереш защо е трябвало да има Народен съд“.

За да бъде уважен предявеният иск с правно основание чл.45 от ЗЗД ищецът следва да установи при условията на пълно и главно доказване, че са налице следните елементи от фактическия състав на непозволеното увреждане по смисъла на чл.45 от ЗЗД, а именно: деяние, противоправност, вреди и техния размер, причинна връзка между деянието и вредите.

Във всички случаи на непозволено увреждане вината се предполага до доказване на противното (чл. 45, ал. 2 от ЗЗД), като в тежест на ответника е при оспорване да обори презумпцията. Ответникът следва да докаже и всички факти, от които произтичат възраженията му.

За да отхвърли така предявения иск, първоинстанционният съд е приел, че по делото е установено, че съпругът на ищцата е изчезнал няколко дни след 9 септември 1944г., като имало основания да се смята, че е бил убит без съд и присъда. Поради това семейството на ищцата претърпяло до 1989г. редица ограничения на своето местоживее, избор на професия и възможности за образование. Ответникът упражнява професията журналист, като на 01.02.2023г. (ден за почитане на жертвите на тоталитарния режим) в личния си профил в социална мрежа публикувал следния текст: „Достатъчно е да погледнеш само десетина минути някой нахален и неумен богаташ като Х., за да разбереш защо е трябвало да има Народен съд“. Ищцата узнала за изказването на същия ден от сина си и силно се разстроила, тъй като възприемала подобни изказвания за подигравка с паметта на жертвите. Първоинстанционният съд е приел, че изказване, с което журналист засяга достойнството на очевидна жертва на несправедливост и засилва страданието □, също следва да се приеме за противоправно. Изложени са мотиви, че изказването не цели засилване на обществения дебат или становище какви институции следва да съществуват в държавата в 21-ви век, а ясно изразява виждането на ответника, че Народният съд като инструмент за борба с

богаташите е бил нещо добро и необходимо. В решението се приема, че подобна възхвала на Народния съд е противоправна, защото в обществото е явно, че осъдените от този съд се приемат за жертви, а подобно едностранно описание на същия обиждало страданието им като такива. Изказването следвало да се приеме за журналистическо, тъй като ответникът – популярна личност, упражняваща журналистическа професия, го е разпространил до неограничен кръг потребители на социалната мрежа. Въпреки това, засягането на ищцата, чийто съпруг не бил осъден от Народния съд, не следвало от съдържанието на изказването. Ищцата била жертва на друг вид репресия, която ответникът не засягал в оспорения текст – предмет на делото, и изказването на ответника не се отнасяло пряко към нейното положение на жертва, а към друга група хора – осъдените от Народния съд. Ищцата била засегната от изказването на ответника, но с оглед собственото си възприятие на неговите убеждения, а не в причинна връзка със съдържанието на употребените изрази.

Настоящата съдебна инстанция споделя посочените фактически и правни изводи на първоинстанционния съд, поради което на основание чл. 272 от ГПК препраща към мотивите на СРС, а по конкретно наведените във въззивната жалба доводи, които очертават и предметния обхват на въззивната проверка, намира следното:

В случая не е спорно между страните, че ответникът е публикувал в личния си профил в социалната мрежа „Фейсбук“ изявление с посоченото в исковата молба съдържание.

В чл. 39 - 41 от КРБ и в чл.10 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прогласено правото на всеки да изразява и разпространява мнение и да търси, получава и разпространява информация. В обсега на това право се включва свободата на всеки да отстоява своето мнение и да получава, съобщава и предава мнения, идеи или информация независимо от начина на изразяване. Това е едно от основните права на личността, но същото не е абсолютно. Самите норми, които го прокламират, въвеждат някои ограничения, като не позволяват то да бъде използвано за накърняване и засягане на изрично изброените права и интереси, а също и в общия за всички права чл. 57, ал. 2 КРБ, който не допуска злоупотреба с тях, както и упражняването им, ако се накърняват права или законни интереси на друг.

Такова ограничително основание се съдържа и в текста на чл. 10, т. 2 от Конвенцията, допускащ ползването на свободата на изразяване на мнения да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени в закона, необходими са в едно демократично общество и са в интерес на надлежно указаните цели. Сред ценностите, чиято закрила е основание за ограничаване на правото на свобода на изразяване на мнения, основният закон изрично посочва присъщите на личността чест, достойнство, добро име. Те именно са обект на посегателство при нанасяне на обидата (умишленото унижаване достойнството на дадено лице посредством неприлично отнасяне с него) и на клеветата (съзнателното разгласяване на неистински позорни обстоятелства за дадено лице или приписване на престъпление другиму). Поради това гражданската отговорност за обида и клевета като средство за защита на честта, личното достойнство и доброто име представлява такова ограничение на правото на свобода на изразяване на мнение, което е допустимо и от КРБ, и от Конвенцията. Във всеки случай следва да се прави ясно разграничение между обидата и клеветата, които са в обсега на предвидените с чл. 39-41 от КРБ ограничения, и оценъчните съждения, които са извън този обсег. /Решение №253/2013/29.01.2014 по дело №1251/2012 на ВКС, ГК, III г.о./. В решение № 7 от 4.VI.1996 г. по конст. д. № 1/96 г. Конституционният съд на РБ постановява следното: „Отделните права, предоставени от разпоредбите на чл. 39 – чл. 41 от Конституцията, задължават държавата да се въздържа от намеса при тяхното упражняване. Ограничаването на тези права е допустимо с цел охраната на други, също конституционно защитими права и интереси, и може да става единствено на основанията, предвидени в Конституцията. Не се допуска ограничаването им със закон на други, извън посочените в Конституцията основания. При налагането на тези ограничения органите на законодателната, изпълнителната и съдебната власт са длъжни да държат сметка за високата обществена значимост на правото да се изразява мнение, на свободата на средствата за масова информация и на правото на информация, поради което ограниченията (изключенията), на които тези права могат да бъдат подлагани, се прилагат ограничително и само за да осигурят защита на конкуриращ интерес. Сред тези основания, възможността да се осъществи намеса в правото свободно да се изразява мнение, когато то се използва за накърняване на правата и доброто име на другото, е най-голяма, тъй като по този начин се охраняват честта и

достойнството и доброто име на личността съгласно чл. 4, ал. 2 и чл. 32, ал. 1, изр. 2 от Конституцията. Това конституционно ограничение не означава, че не може да бъде осъществявана публична критика, особено на политически фигури, държавни служители и държавни органи”.

В чл. 8 от ЕКПЧ е закрепено правото на личен и семеен живот, а в чл. 10 - свободата на словото, като са посочени и хипотезите, в които тези права могат да бъдат ограничени по изключение, една от които е защита правата и свободите на другите, изрично регламентирана и в чл. 17 от ЕКПЧ като забрана на злоупотреба с права по Конвенцията.

Както е посочено в решението по делото „Янков срещу България” (жалба № 39084/97) от 11.12.2003 г. на ЕСПЧ, видно от основните принципи, върху които се опират решенията по чл. 10 на ЕСПЧ (вж. включително решенията по следните дела: *Хендисайд срещу Великобритания*, 7 декември 1976 г. [Handyside v. the United Kingdom, 7 December 1976, Series A no. 24]; *Лингенс срещу Австрия*, 8 юли 1986 г. [Lingens v. Austria, 8 July 1986, Series A, no. 103]; *Йерсилд срещу Дания*, 23 септември 1994 г. [Jersild v. Denmark, 23 September 1994, Series A, no. 298]; жалба *Сюрек срещу Турция* [Sürek v. Turkey (no.1) [GC], no. 26682/95, ECHR 1999-IV]; жалба *Я. срещу Полша* [Janowski v. Poland [GC], no. 25716/94, ECHR 1999-I]; жалба *Никула срещу Финландия* [Nikula v. Finland, no. 31611/96, 22 March 2002]; и жалба *Лешник срещу Словакия* [Lešník v. Slovakia , no. 35640/97, 11 March 2003]) свободата на изразяване е един от темелите на демократичното общество и основно условие за напредъка на това общество и за реализацията на всеки отделен човек. В съответствие с т. 2 на чл. 10, тя се отнася не само за “информация” или “идеи”, които се възприемат благосклонно или с безразличие, но и за онези, които обиждат, шокират или притесняват. Такива са изискванията на онзи плурализъм, търпимост и широта на възгледите, без които няма „демократично общество”. Съгласно чл. 10 от тази свобода са възможни изключения, които обаче се тълкуват стриктно, а необходимостта от всяко ограничение трябва да бъде доказана убедително.

В Решение № 4 от 11.03.1998 г. по к. д. № 16/1997 г., КС, обн., ДВ, бр. 30/1998 г. се посочва, че Народният съд е един извънреден съд с определени по време правомощия (от 6.X.1944 г. до 31.III.1945 г.), включващ в състава си дори лица без юридическо образование, действащ за определения период

успоредно със съществуващите правосъдни органи на страната. Обвиненията по Наредбата-закон за съдене от Народен съд... са възбуждани и спрямо починали лица и спрямо тях са постановявани присъди. От гледна точка на сега действащата Конституция така издадените присъди не могат да се окачествят като съдебни актове. Издадени от извънреден съд и насочени даже спрямо починали лица, те не отговарят на изискванията за надлежно правосъдие, прогласени от Конституцията (чл. 5, ал. 3 , чл. 30, ал. 4 и 5 , чл. 117, ал. 2 , чл. 119, ал. 3).

Съгласно чл.2, ал.1, т.3 от Закона за обявяване на комунистическия режим в България за престъпен ръководствата и ръководните дейци на Българската комунистическа партия са отговорни за безпрецедентната разправа с народните представители от XXV Народно събрание и всички невинно осъдени от така наречения „Народен съд“, а в чл.3, ал.1 е обявен комунистическият режим в България от 9 септември 1944 г. до 10 ноември 1989 г. за престъпен.

В цитираното и от първоинстанционния съд решение от 27.06.2023 г. на ЕСПЧ по делото Ж. срещу България, по жалба № 36658/2018 г., е направен анализ върху ролята на Народния съд в историята на България, и върху начина, по който той се възприема в страната, като в §122 от решението се посочва, че същият е бил съд, противоречащ на най-основните изисквания за справедлив процес, и всяко категорично и цялостно оправдаване на този съд може да се разглежда като противоречащо на основните ценности на Конвенцията, съответно член 17 от Конвенцията играе важна роля, насочвайки преЦ.та за необходимост от намеса в правото на свобода на изразяване.

В този контекст въззивната инстанция приема, че изявлението на ответника не попада под защитата на чл.10 от ЕКПЧ, тъй като същото е в състояние да засегне достойнството на пострадалите от решенията на Народния съд и техните наследници. В практиката си ВКС приема за допустимо да се претендира по съдебен ред обезщетение за неимуществени вреди – болки и страдания от засягане на паметта на починалия наследодател от най-близка степен – родител, низходящи, съпруг (в този смисъл Решение № 213 от 26.01.2021 г. на ВКС по гр. д. № 970/2020 г., IV г. о., ГК.). В случая процесното изявление на ответника е направено на 1 февруари 2023г., който от 2011 г. насам в България е ден, посветен на възпоменанието на всички жертви

на комунистическия режим, като тази дата е избрана, защото на този ден през 1945 г. Народният съд е постановил първите си присъди. Изявлението на ответника по същество съдържа оЦ. и създава внушение, че съществуването на Народния съд е било оправдано и необходимо като средство за разправа с богатите. Така формулираното изявление не представлява исторически анализ, нито може да се възприеме тезата на ответника, че се касае за тема с обществена значимост в настоящето, пренесена в контекста на миналото.

На следващо място ответникът е известен журналист, и като такъв, дори при излагане на лични мнения при обоснован публичен интерес, свободата му не е неограничена, а се подчинява на изискването за добросъвестност и спазване на журналистическата етика, което в случая не е спазено.

Независимо от това правилно първоинстанционният съд е приел, че предявеният иск подлежи на отхвърляне, тъй като не е налице причинно – следствена връзка между изявлението на ответника и претърпените от ищцата вреди. Не се твърди и установява по делото ищцата или неин близък да е бил осъден от Народния съд. Ищцата твърди, че е жертва на комунистическия режим, но не и на Народния съд, за който се отнася изявлението на ответника. Преживените от нея негативни емоции се дължат на субективното ѝ възприятие, че изказването на ответника засяга паметта на починалия неин съпруг, но това не произтича пряко от използваните от него изрази.

По тези съображения съдът приема, че не са налице основания за ангажиране на имуществената отговорност на ответника по чл.45 от ЗЗД. Предявеният иск се явява неоснователен и решението, с което същият е отхвърлен, е правилно.

Поради изложеното и предвид съвпадане на изводите на двете съдебни инстанции първоинстанционното решение следва да бъде потвърдено на основание чл.271, ал.1 от ГПК.

По разноските:

При този изход на спора на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК, във вр. с чл. 273 ГПК, на въззиваемата страна следва да бъдат присъдени разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 800 лева, като въззивната инстанция намира за основателно направеното от насрещната страна възражение за прекомерност на заплатеното адвокатско възнаграждение. Съобразно решение

на СЕС от 25.01.2024г. по дело №С-438/22, определение №343/15.02.2024г. по т.д. №1990/2023г. на ВКС, II т. о., минималните размери на адвокатските възнаграждения, определени в Наредба № 1/2004 г., нямат задължителна сила за съда, като последният следва да съобрази действителната правна и фактическа сложност на делото и да определи и присъди разумен и съответен на положения от адвоката труд размер на възнаграждението. Посочено е, че НМРАВ е приета в нарушение на чл.101, §1 ДФЕС, което води до нейната нищожност, респ. до неприложимостта ѝ в отношенията между страните и при разрешаване на спора от съда. В случая с оглед фактическата и правна сложност на спора, обстоятелството, че във въззивното производство е проведено само едно открито съдебно заседание и не са събирани доказателства, съдът намира, че следва да бъдат присъдени на въззиваемата страна разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 800 лева.

По изложените мотиви, Софийски градски съд, ГО, IV-A въззивен състав

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение №19473/26.11.2023г., постановено по гр.д. №33611/2023г. по описа на СРС, 28 състав.

ОСЪЖДА Ц. Б. Г. да заплати на П. П. В. разноски за въззивното производство в размер на 800 лева.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд при условията на чл. 280, ал. 1 ГПК в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____